

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Харківський національний економічний університет
Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Інститут економіки і організації промислового виробництва РАН (Росія)
Російська академія народного господарства і державної служби
при Президентові РФ (Росія)
Санкт-Петербурзький державний університет економіки і фінансів (Росія)
Університет національного і світового господарства (Болгарія)
Фінансовий університет при уряді РФ (Росія)
Katolicki Uniwersytet Lubelski
Jana Pawła II (Польща)

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Тези доповідей
IV Міжнародної науково-практичної конференції

9-10 квітня 2012 року
м. Харків

Харків
2012

ББК 65.050
С 89

*Рекомендовано на засіданні вченої ради Харківського національного економічного університету
(протокол № 7 від 26.03.2012 р.);
вченої ради Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України
(протокол № 4 від 19.03.2012 р.)*

Рецензенти: **Меркулова Т. В.** – д. е. н., проф., зав. кафедри економічної кібернетики та прикладної економіки ХНУ (м. Харків);
Благун І. С. – д. е. н., проф., зав. кафедри економічної кібернетики Прикарпатського національного університету (м. Івано-Франківськ);
Мозенков О. В. – д. е. н., генеральний директор економічної клініки «Український Менеджмент-Інтелект» (м. Київ)

С 89 **Сучасні проблемі моделювання соціально-економічних систем.** Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції 9 – 10 квітня 2012 р. – Х.: ФОП Александрова К. М., ВД «ІНЖЕК», 2012. – 72 с. Укр. мова, рос. мова, англ. мова

ISBN 978-966-2194-40-1

У збірнику наведено тези доповідей вчених вищих навчальних закладів і наукових організацій, в яких розглянуто питання розробки та використання економіко-математичних методів і моделей для оптимізації й розподілу ресурсів, прийняття управлінських рішень у сферах економіки, виробництва, фінансів, техніки та технології, освіти, нерухомості та ін.

Розглянуто процедури пошуку та прийняття оптимальних рішень в системах підтримки прийняття рішень, які використовують різні способи опису ознак і ситуацій.

Обговорена необхідність використання інформаційних технологій, які забезпечують необхідний рівень ефективності, надійності і якості функціонування соціально-економічних систем.

Під час конференції відбулося дистанційне обговорення матеріалів у мережі Інтернет за адресою www.ekhneu.org.ua

ISBN 978-966-2194-40-1

© ФОП Александрова К. М., 2012
© Колектив авторів, 2012
© ВД «ІНЖЕК», 2012

ЗМІСТ

Секція 1. Нелінійні моделі економічної динаміки

Бабенко В. А. Особенности (специфика) моделей управления инновационными технологиями на предприятиях АПК по переработке сельскохозяйственной продукции.....	80
Бідюк П. І., Омельченко О. С., Теленик С. Ф. Нечіткий метод діагностування стану підприємства на основі навчальних вибірок.....	82
Буртняк І. В., Малицька Г. П. Застосування шляхозалежної моделі для дослідження волатильності індексу ПФТС.....	84
Васильченко К. Г., Якуб Е. С. Агентная модель динамики неформальной занятости.....	87
Vitlinskyi V. V., Koliada Y. V., Kharlamov A. O. Nonlinear dynamics of the process of bank operation based on the continuous mathematical model.....	88
Горидько Н. П. Воздействие инфляции на экономический рост: опыт регрессионного анализа.....	91
Далевська Н. М. Методологічні принципи дослідження ціннісно-нормативної легітимності у прогнозуванні розвитку світової економіки.....	93
Захарченко П. В. Моделирование экономического поведения систем, находящихся на грани хаоса.....	94
Калашников А. С. Многоагентное моделирование набега вкладчиков.....	96
Ковальчук К. Ф., Никитенко О. К. Нечітка модель прогнозування фінансових показників на строковому ринку.....	98
Куніцин С. В. Агентське моделювання кластерної взаємодії професійних учасників туристичного ринку.....	100
Манжура О. М. Моделювання рефлексивної взаємодії автовиробника, автодилера та споживача.....	102
Марчук В.Д. Методичні основи стратегії моніторингу і управління матеріальними виробничими потоками.....	104
Матвійчук А. В., Кононенко Д. С. Прогнозування динаміки фінансових показників із урахуванням правил технічного аналізу ринку.....	106
Олещенко А. М. Аналіз гравітаційних моделей транспортно-пасажирських взаємодій регіону.....	108
Петрушенко М. М. Багатокритеріальна економіко-математична модель вирішення екологічних конфліктів.....	110
Піскун О. В. Еконофізичні методи моніторингу валютних ринків.....	112
Прокопович С. В., Тугова С. О. Деякі питання застосування теорії фракталів для оцінки діяльності НПФ.....	113
Семенов А. С. Об одном методе исследования неустойчивости динамической модели Самуэльсона-Хикса.....	115
Скалозуб В. В., Нечай В. Я., Нечай А. В. О некоторых свойствах памяти агрегированных технолого-экономических временных рядов.....	117
Соколовський Д. Б. Модель економічної взаємодії контрагентів.....	119
Тадеев Ю. П. До питання розширення моделі Леонтьєва «витрати-випуск» галуззю зі знищення парникових газів.....	121
Турлакова С. С. Особенности проявления стадного поведения в социально-экономических системах.....	123
Фрунзе И. А. Модель системной динамики интеграции экономических систем.....	125
Хохлов В. Ю. Дельта та дельта-гамма хеджування з використанням опціонів.....	127
Шокотько Л. М. Хвильові функції та оператори квантової моделі фондового ринку.....	129

Секція 2. Методи аналізу і прогнозування соціально-економічних систем

Берідзе Т. М. Системні властивості стратегічного управління гірничо-видобувними підприємствами.....	131
Берлин В. М. Операционный риск в деятельности предприятий сферы небанковских финансовых услуг	133
Бышев В. А., Михалева М. Ю. Моделирование интервала неопределённости внутренней нормы доходности инвестиционного проекта	134
Вовк В. М., Камінська Н. І., Прийма С. С. Моделирование використання кредитних ресурсів на розширення виробництва.....	137
Городнов В. П. Моделирование социально-экономических систем: философия, технология, примеры	139
Григорук П. М. Методи побудови інтегрального показника	141
Даніч В. М., Пархоменко Н. О. Класифікація підприємств в задачах кризової динаміки	143
Ермоленко Г. Г. Локальная модель денежной оценки земли санаторно-курортного учреждения с учетом рыночных отношений.....	145
Жерлицын Д. М. Особенности управления финансовой системой предприятия в условиях реализации проектов развития	147
Зайцева Ю. В. Вероятностный подход к моделированию спроса населения на электроэнергию.....	149
Заруба В. Я., Потрашкова Л. В. Моделирование финансового потенциала предприятия на основе иерархической концепции	151
Коломицева О. В., Васюк Н. В. Параметрична оцінка машинобудівного комплексу, як структурної частини промисловості	153
Коломицева А. О., Русакова О. В. Стабільність розвитку інноваційно-орієнтованих систем	155
Кравченко В. Н. Модели проблемно-ориентированного управления потоковыми процессами на предприятии.....	157
Кулешова Н. В. Модель аналізу обсягів наданих послуг туристичних підприємств (на прикладі Харківської області)	159
Кусый М. Ю. Метод совмещенных экранов как инструмент для анализа и прогнозирования динамики цены на финансовых рынках.....	161
Кучерук Т. Г. Інтегральна спрямованість інноваційних властивостей соціально-економічної системи.....	163
Ляшенко І. М., Тадеєв Ю. П. Оптимальне інвестування у виробничий та інтелектуальний капітали	165
Матковський Р. Б. Баєсовські векторні авторегресійні моделі (BVAR) та їх використання для прогнозування динаміки економічного розвитку України.....	166
Маханець Л. Л. Використання поняття енергії при оцінці віддачі від інвестицій	168
Мізік Ю. І. Щодо методів та підходів вибіркового дослідження в аудиті.....	170
Миронов О. А. Методи оцінювання перспектив розвитку кредитного портфелю.....	172
Митус А. А. Разработка методики прогнозирования рынка труда Украины на основе текущей демографической ситуации.....	174
Мишин А. А. Оценка эффективности управления рабочим капиталом предприятия в рамках концепции логистического управления	176
Назаренко О. М., Карпуша М. В. Про один підхід до аналізу та прогнозування фінансових часових рядів	178
Несторенко А. В. Многомерная классификация моделей управления запасами	180
Несторенко Т. П. Эмпирическая оценка трансформации пространственной структуры экономики	182
Нижегородцев Р. М. Проблема причинности в регрессионном анализе	184

Писанець К. К. Використання скорингових технологій у кредитному ризик-менеджменті.....	187
Попов С. О., Максимова І. І. Аналіз та прогнозування собівартості видобутку забалансових запасів залізних руд	188
Руссиян Е. А., Ляшок Н. Ю. Обоснование необходимости развития человеческого капитала промышленных предприятий в условиях экономических кризисов	189
Самар О. В. Вплив інтелектуального капіталу на ефективність діяльності компанії.....	191
Скалозуб В. В., Клименко И. В. Интерпретация и прогнозирование представленных временными рядами процессов на основе расширенного логистического отображения.....	193
Скачков А. Н., Ревенко Д. С. Модели оценивания уровня экономической безопасности предприятия.....	195
Соловйов В. М., Сапцін В. М. Проблеми опису, інтерпретації та прогнозування соціально-економічних систем	197
Татар М. С. Інструментальні методи конкурентного аналізу металургійних підприємств	199
Тимчев М. А. Модели финансового направления ссп антикризисного анализа предприятия	201
Узаков Т. К. Аналіз сучасного стану людського капіталу АР Крим.....	204
Харламова Г. О. Ресурсний потенціал регіону та оцінка його використання	206
Хаустова В. Є. Моделювання впливу концентрації економік країн світу на їх конкурентоспроможність	208
Чернова Н. А. Прогнозирование фазы развития экономической системы на основе скрытой марковской модели.....	210
Чорна О. Є., Шипіцина Г. А. Класифікація економіко-математичних моделей управління капіталом підприємства	213
Чурюмова О. Г. Моделювання процесів стимулювання трудової діяльності працівників.....	215
Якимова Л. П. Довгостроковий прогноз розвитку другого рівня системи пенсійного забезпечення України	217
Ясько Ю. І. Аналіз та прогнозування рівня конкуренції на товарних ринках.....	220

Секція 3. Інтелектуальні системи аналізу і прийняття рішень

Андреева Т. А. Использование теории нечетких множеств при оценке финансовой устойчивости предприятия	223
Артеменко В. Б. Нейромережне моделювання комплексних оцінок ефективності соціально-економічного розвитку регіонів України	225
Бакурова А. В., Діденко А. В. Особливості вибору системи оподаткування для підприємця-фізичної особи туристичної сфери.....	227
Безлепкін В. М. Економічні методи стимулювання інвестицій в енергозбереження на підприємствах.....	229
Вацьковські К. С., Гордієнко А. Ю. Підтримка трансформаційно-управлінських рішень у соціально-економічних системах на підставі банку методів і моделей.....	231
Вербіцька В. В. Використання ітеративного агрегування для складних економічних систем.....	233
Віткова Т. О. Використання сучасних інноваційних технологій для ефективної діяльності економічного об'єкту.....	234
Герасименко П. В. Моделирование риска снижения дохода при повышении стоимости товаров и услуг	236
Гужва В. М., Скрипова О. С. Інтелектуальні системи підтримки прийняття рішень у страхуванні: потреби українських страхових компаній та їх задоволення.....	238

Єлісеєва О. К., Галенко А. В. Управління регіональними соціально-економічними системами на основі когнітивної моделі	240
Карамушка М. В. Задача структурной идентификации модели оценивания конкурентоспособности	242
Коваленко Е. С. Выбор превентивных управляющих воздействий на основе многокритериальных нечетких экспертных систем	244
Кунцев С. В. Застосування системи data mining бібліотеки XELOPES для розв'язання задач класифікації	246
Лабскер Л. Г., Яценко Н. О., Амелина А. В. Модернизированное использование критерия Вальда-Сэвиджа для формирования банком оптимальной очередности кредитования корпоративных заемщиков	249
Лев В. М. Нечетко-множественный подход при моделировании финансовых рынков	251
Лепя Р. М., Устинов Е. А. Механизм рефлексивного управления процессами освоения новых рынков сбыта промышленной продукции	252
Порохня В. М. Диференціал інтелектуального леввериджу – головний засіб регулювання економіки	254
Притоманова О. М., Білай О. С. Багаторівневі нечіткі системи аналізу ризиків проблемного кредиту	256
Прокопенко О. О. Механізм попередження фінансової кризи на підприємствах житлово-комунального господарства	258
Рибалко Л. П. Сучасний стан мінерально-сировинної бази гірничо-збагачувальних комбінатів України та Кривбасу	259
Ружицький А. В., Томчишен О. О. Оцінка стану економічної безпеки підприємства	261
Самородов Б. В. Застосування теорії оптимізації з метою поліпшення фінансових показників діяльності банку	262
Сергієнко О. А., Мазняк М. Г. Інструментарій стратегічного дослідження рівня економічної безпеки держави	265
Середа А. С. Модель вибору доцільних рішень з управління поведінкою експортоорієнтованого підприємства	267
Сигал А. В. Принятие решений о распределении ресурсов на основе применения антагонистических игр	269
Соколова Н. А., Іванов С. М. Використання моделі Харрода-Домара для інформаційного управління підприємством	271
Соколовська З. М., Яценко Н. В. Використання експертних систем в ході прийняття рішень у нечіткому середовищі	273
Солодухин С. В. Влияние экспертов на принятие решений экономическими агентами на основе информационных каскадов	275
Судук Н. В. Модель розподілу лісосировини і вибору технології виробництва на підприємстві ЛПК	277
Тімофєєв В. О., Чуб О. І. Модель формування попиту на послуги ремонтно-будівельних служб ЖКГ	279
Хмелєв А. Г. Принципы синтеза ассоциативных нейромашин идентификации сложных экономических объектов	281
Хорошун В. В. Завдання та методи моніторингу соціально-економічних систем	283
Чайковська І. І. Моделювання оцінки інтелектуального капіталу підприємства засобами пакету MATLAB/SIMULINK	285
Чорноус Г. О. Застосування інтелектуального аналізу даних в проактивному управлінні банківською діяльністю	288

Шило И. В. Разработка идеальной модели бизнеса на основе системных ограниченной собственников компании	290
---	-----

Секція 4. Інформаційні технології в управлінні соціально-економічними системами

Бизянов Е. Е. Развитие информационных систем управления: критерии оценки и модели.....	292
Воронов М. В., Андреев Д. А. Моделирование социально-экономических технологий.....	294
Гладка Л. І., Коваль В. В. Концептуальна модель системи автоматизації інформаційного забезпечення навчально-методичної роботи у вищому навчальному закладі	296
Грабарев А. В., Дербенцев В. Д. Побудова нечіткої когнітивної моделі управління туристично-рекреаційним комплексом АР Крим	298
Гужва В. М. Мультиагентна технологія процес-майнінгу для отримання прецедентів при адаптивному управлінні підприємствами.....	301
Гужва В. М., Широнова І. В. Застосування технологій ідентифікації в системі відстеження руху підакцизної продукції.....	303
Денищук П. М. Стан і перспективи інформаційних систем у вищих навчальних закладах	305
Диордица С. Г., Ивашко Л. М. Методологические основы повышения качества образования с использованием ИКТ	307
Дмитришин Б. В. Інформаційно-аналітична система дослідження продуктивності економічних систем	309
Зайцева Н. О. Проектирование модуля функционально-стоимостного анализа	311
Захарова О. В. Анализ управленческих фреймворков семейства AGILE: SCRUM, KANBAN, LEAN.....	313
Кафтанников А. Ю., Мызникова М. А. Механизм создания и внедрения дистанционного курса для подготовки внутренних тренеров на промышленном предприятии	315
Левицкий С.И. Концептуальный подход к моделированию проектного управления экономическими объектами	317
Левченко Н. В., Огілх В. В. Оцінка інвестиційно привабливості сільського господарства регіонів України на засадах нечіткої логіки.....	320
Меженская В. В., Майборода М. А. Механизм оценки деятельности компании на основе bsc с помощью ПП BUSINESS STUDIO	322
Миронова Е. М. Модель управления мотивацией на промышленном предприятии.....	324
Ніколаєв І. В. Розробка інформаційної системи аналізу соціально-економічного стану регіону	325
Орлов М. С. Технология прогнозирования последствий реализации целевых программ	327
Перевознюк С. А., Хмельова А. В. Прогнозирование затрат на содержание оборудования угледобывающих предприятий с применением искусственных нейронных сетей.....	329
Рамазанов С. К., Чмельов В. В. Концепція інформаційно-аналітичного веб-ресурсу проведення експертних оцінок в забезпеченні економічної безпеки підприємства	331
Роскладка А. А. Концепція моніторингу діяльності внз в умовах невизначених показників процесів	333
Степаненко О. П. Інформаційні технології підтримки створення системи корпоративного управління в банку.....	335
Ус Г. О., Костьян Н. Л., Манькута Я. М. Управління формою представлення знань для викладання економічних дисциплін	337
Хруц Л. З., Коржевська О. Розширення міжгалузевої еколого-економічної моделі Леонтьєва – Форда.....	339
Шаталова Т. С. Процессная модель использования тренинговых технологий в обучении персонала.....	341
Яценко Р. М., Полевич О. В. Методи і моделі колаборативної фільтрації в онлайн-сервісах	342

УДК 330.46; 519.86

ПРОБЛЕМИ ОПИСУ, ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Соловійов Володимир Миколайович, докт. фіз.-мат. наук, професор, Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

Сапцін Володимир Михайлович, канд. фіз.-мат. наук, доцент, Кременчуцький національний університет ім. М. Остроградського

Складні системи в сучасному розумінні – це проблемні з погляду формалізації нелінійні системи, в динаміці яких спостерігаються синергетичні явища, мають місце нестійкості і слабка передбачуваність, істотну роль грає післядія та пов'язана з нею довготривала пам'ять. До таких систем відносяться соціально-економічні системи, що концентровано відображають верхні рівні функціонування інтегрованої складно організованої матерії.

В силу історичних причин, а також завдяки бурхливому розвитку інформаційних технологій, основною мовою кількісного опису таких систем є мова математики, серед ключових понять якої є поняття числа. Абсолютизація цього поняття при реальних вимірюваннях реальних геометричних, фізичних та (за аналогією з фундаментальними науками) соціально-економічних величин призвела до необхідності введення похибки (невизначеності та зв'язаного з нею ризику [1]). Ці похибки зв'язані з недосконалістю інструментарію і процедури вимірювання, а також з наявністю екзогенних факторів. Але, в принципі, вважається, що існують точні значення цих величин. Наскільки в дійсності виправдана ця гіпотеза?

Елементарний аналіз показує, що така гіпотеза хоча і має право на існування, в загальному випадку не може претендувати на роль фундаментальної філософської концепції у тому числі і при аналізі соціально-економічних процесів [2]. Дійсно, навіть у випадках найбільш детально вивчених фізичних процесів реально не існує величин, які б не змінювались у часі, вимірювання б яких не займало певного скінченного часу та не змінювало би стану системи.

Як відомо, будь-яка величина вимірюється з використанням тієї чи іншої моделі, що відображає основні властивості об'єкта. Якщо модель є достатньо складною, а в процесі одержання конкретного значення величини явно використовуються обчислювальні операції, то таке вимірювання називається непрямим (опосередкованим).

Формально, а на наш погляд і не тільки формально, в соціально-економічних системах до складних непрямих вимірювань слід віднести і будь-які розрахунки над сукупністю початкових даних, у тому числі і прогнозування динаміки, відповідно до того або іншого алгоритму. Таким чином, алгоритм стає вимірювальною процедурою, що породжує відповідну їй величину, при цьому реалізація цієї процедури, як і всякої іншої вимірювальної процедури, може непередбачуваним чином змінити стан системи і її майбутню поведінку.

Як приклад, проведемо наступний уявний експеримент. Припустимо, що деяка авторитетна і особисто ні в чому не зацікавлена вища істота (ВІ), що володіє всією інформацією про наш світ і його історію, здатна проводити будь-які обчислення і скільки завгодно точно прогнозувати майбутнє, передбачає підвищення курсу грн/дол. через місяць на 10%.

Якщо цією інформацією не володіє ніхто, то так воно, швидше за все, і буде. Мало що зміниться в прогнозі і в тому випадку, якщо ВІ доведе цю інформацію до одного окремо взятого, досить розумного бізнесмена. Якщо ж власниками цієї вельми авторитетної, не підлягаючої сумніву інсайдерської інформації виявляться всі, то курс грн/дол. зросте не через місяць, а буквально через день-два, і не на 10%, а на десятки відсотків, якщо не в рази.

Припустимо, що ВІ, повідомивши перший варіант свого прогнозу всім зацікавленим учасникам, тут же прорахує його другий варіант, з урахуванням тієї обставини, що з першим його варіантом (який тепер можна інтерпретувати як очікування), вже всі ознайомлені і прийняли відповідні рішення. Якщо і цей варіант стане відомий усім, то буде все те ж саме, що і в першому випадку.

Подібний «пінг-понг» між ВІ і користувачами його інформації, в рамках гіпотези про миттєвість розрахунків, може продовжуватися нескінченно, що приводить до нерозв'язного парадоксу не тільки прогнозування, але і взагалі невизначеності протікання будь-якої реальної соціально-економічної динаміки.

У рамках нової парадигми моделювання складних систем [2], згідно з якою первинним і пріоритетним над поняттям величини стає поняття процедури вимірювання, такий парадокс просто не виникає – будь-який «пінг-понг» займає час, і прогноз майбутнього свідомо втратить сенс, якщо до моменту оголошення прогнозу це «майбутнє» вже опинилося у минулому.

Література

1. Сапцин В. М. Принцип неопределенности Гейзенберга и экономические аналоги основных физических величин / Сапцин В. М., Соловьев В. Н. // Культура народов Причерноморья. – 2011. № 205. – С. 208–213; Sapsin V. Heisenberg uncertainty principle and economic analogues of basic physical quantities [Электронный ресурс] / V.Sapsin, V.Soloviev // arXiv:1111.5289v1 [physics.gen-ph] 10 Nov 2011.
2. Сапцин В. М. Релятивистская квантовая эконофизика. Новые парадигмы моделирования сложных систем: Монография / Сапцин В. М., Соловьев В. Н. – Черкасы: Брама-Украина, 2009.-64 с.; Sapsin V. Relativistic quantum econophysics – new paradigms in complex systems modeling [Электронный ресурс] / V.Sapsin, V.Soloviev // arXiv:0907.1142v1 [physics.soc-ph] 7 Jul 2009.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Тези доповідей
IV Міжнародної науково-практичної конференції

9–10 квітня 2012 року
м. Харків

Підписано до друку 29.03.2012 р. Формат 60×84 /8. Папір офсетний.
Гарнітура ArnoPro. Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 20,1.
Обл.-вид. арк. 24,0. Наклад 300 прим. Зам. № 601.

ФОП Александрова К. М.
61103, Харків, пр. Леніна, 55, кв. 52. Тел. (057) 7034021, 7050336.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру України суб'єктів
видавничої діяльності ДК № 3090 від 21.01.2008 р.
Надруковано у ВД «ІНЖЕК», Харків, пр. Гагаріна, 20.
e-mail: vdinzhek@gmail.com; www.inzhek.kharkov.ua